

“Mag-Unsa na Lang... Kung Dunay Dautan nga Mahitabo?”

Peligrosong Pagpamuong Bata sa Gagmayng
Minahan sa Bulawan sa Pilipinas”

usa aka lalum nga minahan sa Malaya,
Camarines Norte. © 2014 Mark Z. Saludes
para sa Human Rights Watch

Kasumahan

“Katorse anyos pa ko, katong una nakong pagsulod didto. Nahadlok ko.
Nagsige ko og hunahuna kung maunsa ko kung naay sayop nga mahitabo.”

—Jacob, 17, Malaya, Camarines Norte, June 2015

Libu-libo ka mga batan-on o bata sa Pilipinas ang nagbutang sa ilahang mga kinabuhi sa risiko sa inadlaw-adlaw tungod sa pagmina og bulawan. Nagtrabaho sila sa mga kuyaw ug 25 ka metro ang lawom nga mga lungag nga pwedeng mahugno sa bisan unsa nga higayon. Nagmina sila og bulawan sa ilawom sa tubig, sa baybayon, o kaha sa mga suba diin adunay mga tubo sa hangin oxygen sa ilang mga baba. Giproseso nila ang bulawan sa mercury, usa ka makalanag ug makadaut nga metal, nga posibleng makahatag og wala nay kaayuhang kadaut sa panglawas tungod sa pagkalanag o pagkahilo.

Sa usa ka imbestigasyon sa mga probinsya sa Camarines Norte ug Masbate sa rehiyon sa Bicol, naka-interbyu ang Human Rights Watch og 65 ka mga batang minero kabahin sa ilang trabaho sa mga gagmay'ng minahan sa bulawan.

Giistorya sa mga bata kun unsa sila kahadlok sa matag kanaog nila sa mga tunnel o pagpangambak ngadto sa lungag. Gireklamo nila ang mga epekto sa ilang trabaho sa ilang panglawas, sama sa sakit sa likod, impeksyon sa panit, pagkurog sa mga kaunuran nga mga sintumas sa pagkalanag sa mercury. Naka-interbyu usab ang Human Rights Watch og mga saksi sa usa ka makamatay nga aksidente sa minahanan diin ang usa ka 17 anyos nga lalaki ug ang iyang maguwang nga lalaki pud namatay sa asphyxia o murag pagkatuok sa lawom nga minang lungag kaniadtong Setyembre 2014.

Walay igong nabuhat ang gobyerno sa Pilipinas aron maprotektahan ang mga kabataan gikan sa mga peligro sa pagpamuo sa mga kabataan sa mga gagmay'ng minahan sa bulawan. Hinoon, ang gobyerno, nag-ratipikar og mga tratado ug nagpasar og mga balaod aron sa pagbatok sa pinakagrabeng porma sa child labor, sa kinatibuk-an, wala napatuman ang maong mga balaod: hapit di imonitor sa gobyerno ang pagpamuo sa kabataan sa

Us aka bata ug ang iyang amahan samtang nagapala og mga balas nga dunay bulawan sa Bosigon River, sa Malaya, Camarines Norte. . © 2014 Mark Z. Saludes para sa Human Rights Watch

minahan ug wala pud niini gisilotan ang mga tag-iya sa minahan o kaha gitangtang ang mga kabataan gikan sa maong mga peligosong kondisyon sa lugar-pamuohan.

Samtang adunay gihimo nga mga mahinungdanong lakang ang gobyerno alang sa pagseguro sa edukasyon alang sa tanan, ang ihap sa mga wala nag-eskwelang kabataan nga nagtrabaho sa mga minahan sa bulawan nagpabilin nga dakong hisgutanan. Ang mga regulasyon sa mga minahan ug kinaiyahan alang sa gagmay'ng minahan -- apil ang March 2015 nga pagpaundang sa paggamit og *mercury* ug ang pagmina ilawom sa tubig -- wala gayud napatuman, taliwala sa saad sa gobyerno sa pagpaubos sa ang-ang sa paggamit sa mercury ug ang paghimo sa minahan nga makabenepisyo sa tibuok populasyon.

Mga maas na nga mga minero samtang nanukad sa ilang paglusong sa minahan sa Santa Milagrosa, Jose Panganiban.
© 2014 Mark Z. Saludes para sa Human Rights Watch

Si “Peter,” 11, gatrabaho sa usa ka minahan sa ilalum sa tubig sa Santa Milagrosa, Jose Panganiban.
© 2014 Mark Z. Saludes para sa Human Rights Watch

Dugang pa, samtang gipirmahan sa Pilipinas ang 2013 Kumbensyong Minamata kabahin sa Mercury (*2013 Minamata Convention on Mercury*), wala niini giratipikar ang maong tratado.

Ang kakulang og kongkretong aksyon sa gobyerno nagpakita dili lamang kakulang sa ihap sa mga tawo ug kahuyangan sa teknikal nga kapasidad, apan apil usab ang kakulang sa pulitikanhong pagdesisyon sa nasudnon ug lokal nga mga opisyaes sa paghimo og mga lakang nga dili maayo ang pagdawat sa lokal nga populasyon sa mga kabus nga lugar, o sa mga nanag-iya og mina ug mga negosyante nga nagsalig sa pagpamuo sa kabataan.

Ginasagol ang mercury sa balas nga dunay bulawan. © 2014 Mark Z. Saludes para sa Human Rights Watch

Kinahanglang ayuhon sa gobyerno ang pagmonitor sa pamuo sa kabataan ug ang mga sistema sa paghatag-proteksyon sa mga kabataan, ug dugangan pa ang aksyon aron maabot ang mga niundang sa pag-eskwela. Kinahanglan niining iseguro nga ang mga programa niini sa pag-atubang sa mga di-maayong epekto sa kalisod, sama sa libreng pagpakaon sa eskwelahan ug mga programa sa katilingbanong suporta, nakaabot gyud sa mga pamilya sa mga lugar-minahan, nga kasagaran nagsalig sa pamuo sa kabataan aron mabuhi.

Kini nga mga bata nagamina og bulawan sa suba sa Bosigon, Malaya, Camarines Norte. © 2014 Mark Z. Saludes para sa Human Rights Watch

Mahitungod sa pagmina, kinahanglang suportahan sa gobyerno ang pagmugna og legal, kontrolado ug gawasnon pagpamuo sa kabataan nga sektor sa gagmay'ng minahan nga nakatabang sa pagbuhi sa mga pamilya sa kabanikanhan.

Ang uban usab kinahanglang molihok aron mahunong ang pagpamuo sa kabataan niini nga sektor. Ang Bangko Sentral ng Pilipinas nagpalit og bulawan gikan sa mga lokal nga tigpamatigayon ug gipang-eksport kini, apan wala kini nagtunhay sa proseso aron sa pagtuki sa mga kahimtang nga nagpalibot sa pagpangmina sa bulawan. Ang bangko

Mga bata gatabok sa hugaw nga suba sa Malaya, Camarines Norte. © 2014 Mark Z. Saludes para sa Human Rights Watch

sentral ug ang mga pangkalibutanong kumpanya sa pamatigayon ug pagproseso sa bulawan, kinahanglang susion ang gigikanang minahan sa bulawan, mandaran ang mga suplayer nga mamalit lang og bulawan sa mga minahan nga walay pagpamuo sa kabataan, ug imonitor ang pagpamuo sa kabataan.

Mga Rekomendasyon

Alang sa Gobyerno sa Pilipinas

- Maghimo og estratehiya nga mag-atubang sa isyu sa pagpamuo sa kabataan sa minahan ug idetalye kini sa bag-ong programa sa pagpamuo sa kabataan, nga mopuli sa *Philippines Program against Child Labor*. Isip kabahin niining estratehiya:
 - Imbestigaran ug i-monitor ang pagpamuo sa mga kabataan sa gagmay'ng minahan sa bulawan, pagbutang sa mga inspektor sa pamuo ug pagmina duol sa lugar sa minahan ug mahatagan sila og mandato ug rekurso aron maghimo ug regular nga mga inspeksyon;
 - Padaghanun mga *social workers* nga adunay katakus nga magiyahan ug masuportahan ang mga kabataan sa paglakang gikan sa pagpamuo;
 - Ikumbinsi ang *Department of Environment and Natural Resources* nga moapil sa *National Child Labor Committee* ug mamahimo kining direktang manghilabot sa pag-atubang sa pagpamuo sa kabataan;
 - Ipauswag ang akses sa edukasyon alang sa kabataan nga nanarbaho sa gagmay'ng minahan, apil na, pinaagi sa pagbalik-balik sa mga estudyante nga kanunay nga dili makasulod sa eskwela o mga niundang sa eskwela, ang paghatag og programang tabang aron sila makabalik-eskwela, ug gamit ang mga lakang sa katilingbanong proteksyon aron matabangan ang mga bulnerableng kabataan sa mga lugar minahan;
 - Maghatag og mga oportunidad alang sa *part-time* nga pagtrabaho sa mga kabataan nga nag-edad 15 ngadto 17, nga wala nagbabag sa mga rekisitos sa pag-eskwela niining mga kabataan.
- Magmugna og kumprehensibong estratehiya alang sa responsable ug luwas nga sektor sa gagmay'ng minahan. Isip kabahin niini nga estratehiya:
 - Ipatuman ang March 2015 administrative order aron i-undang ang paggamit og mercury ug ang compressor mining;
 - Ipatuman ang National Strategic Plan for the Phase-Out of Mercury in Artisanal and Small-Scale Gold Mining, apil ang, pinaagi sa pagpaila og mga pamaagi nga dili gamit ang mercury sa pagproseso sa bulawan ug sa paghunong sa paggamit og mercury sa mga kabataan;
 - Iratipikar ang Kumbensyong Minamata kabahin sa Mercury (Minamata Convention on Mercury) ug ipatuman ang mga probisyon niini;

- Magpasiugda og biomonitoring sa mga lugar sa gagmay'ng minahan aron matasa ang ang-ang sa mercury exposure sa mga lokal nga komunidad ug hatagan og pagtagad-medikal ang mga nanginahanglan;
- Ipauswag ang akses sa serbisyo-panglawas sa mga kabataang nanarbaho sa minahan alang sa mga kondisyong panglawas nga adunay kalambigitan sa pagmina, apil na ang mercury exposure.
- Ingnang ang Bangko Sentral ng Pilipinas nga maghimo og hingpit nga proseso aron mailhan ang pagtunhay sa pagpamuo sa kabataan ug uban pang mga risgo sa tawhanong katungod sa linya sa suplay sa bulawan, apil ang hingpit nga palisiya alang sa tawhanong katungod, makuti ug tibuok-linya sa kustodiya nga dokumentasyon, regular nga pagmonitor ug inspeksyon, mga kontrata sa mga suplayer nga gidid-an ang pagpamuo sa kabataan, pagmonitor sa pagpamuo sa kabataan sa kwalipikadong *third-party* ug pagtaho sa publiko.

Sa mga Donor ug mga Ahensya sa UN

- Maghatag og suporta sa gobyerno sa Pilipinas aron sa pagpatuman sa mga rekomendasyon sa itaas, sa partikular, sa mga erya sa:
 - pagmonitor sa pagpamuo sa kabataan ug suporta sa mga lakang pagawas sa pagpamuo sa kabataan;
 - pag-abot sa mga wala nag-eskwela nga mga kabataan;
 - paghatag og tukmang panarbaho sa kabatan-onan;
 - *biomonitoring* sa ang-ang sa *mercury* sa mga kabataan sa lugar sa minahan ug;
 - pagpaila og mga pamaagi nga dili gamit ang *mercury* sa pagproseso sa bulawan.

Sa mga Kalibutanong Tigpamatigayon sa Bulawan ug mga Tigpino

- Maghimo og hingpit nga proseso aron mailhan ang pagtunhay sa pagpamuo sa kabataan ug uban pang risgo sa tawhanong katungod sa linya sa suplay sa bulawan, apil na, pinaagi sa palisiya sa tawhanong katungod, tibuok linya sa kustodiya nga dokumentasyon, regular nga pagmonitor ug mga inspeksyon, mga kontrata sa mga suplayer nga gidid-an ang pagpamuo sa kabataan, pagmonitor sa pagpamuo sa kabataan sa kwalipikadong *third-party* ug pagtaho sa publiko.